

VIERDE WERELDBLAD

PB-PP1B-16019
BELGIE(N)-BELGIQUE

ATD = All Together for Dignity / Agir Tous pour la Dignité / Samen voor waardigheid
www.atd-vierde wereld.be / Nr. 212 / september 2020 / Verschijnt vier maal per jaar

03 Lach je tanden bloot

04 Vertrek vanuit een engagement zonder vooraf te oordelen

07 De basisopties werden mijn graadmeter

EDITO

HERSTEL

Natuurlijk willen we ons zo goed mogelijk organiseren en efficiënt werken. Maar de ruggengraat van ATD Vierde Wereld bestaat niet alleen uit een sterke structuur, maar in de eerste plaats uit de aanhoudende dynamiek en de ambitie niemand achter te laten, een streven om alle burgers te verenigen die het respect voor de menselijke waardigheid en de mensenrechten serieus nemen. Langdurige bestaansonzekerheid tast de menselijke waardigheid aan en leidt tot sociaal isolement. Zij die dit ondervinden, voelen zich geroepen te timmeren aan de weg naar verandering. We moeten een beroep doen op hun kennis en ervaring met verzet. Het zou beledigend zijn dit niet te doen en het zou alle vooruitgang bemoeilijken.

Dat is de uitdaging die ATD Vierde Wereld aangaat om vooruit te gaan.

Om dit waar te maken is veel engagement nodig, van iedereen. Van onze nieuwe internationale voorzitter, Donald Lee, een econoom die jarenlang voor de Verenigde Naties werkte, eerst in Bangkok en daarna in New York, tot iedereen die op veel verschillende wijzen begaan is met de strijd tegen armoede. Dat onderwijs ontzettend belangrijk is, kwam aan bod in een gesprek met Marleen Van Pevenage. Acht jaar lang was Isabelle Maes voorzitter van ATD Vierde Wereld Vlaanderen maar ook lang voordien zette zij zich in om de stem van mensen in armoede te laten horen in het publieke debat. Dat is nu meer dan ooit nodig. De wachtrijen bij de voedselbedeling zijn door de coronacrisis drastisch aangegroeid. Heel wat scholen leveren ernstige inspanningen, maar toch zijn jongeren met leer-moeilijkheden compleet gestrand. De crisis heeft de zwakke punten van ons socialezekerheidsstelsel en de ernst van de digitale kloof aan het licht gebracht.

Dat de hele samenleving de strijd tegen de armoede zou opnemen, is de ambitie van ATD Vierde Wereld. We zullen het herhalen op 17 oktober, de Werelddag van verzet tegen armoede en uitsluiting. We pleitten ervoor op 20 juli toen we door het kernkabinet met premier Wilmès en de vicepremiers, geraadpleegd werden over het herstel van de schade die de economie opliep door de crisis: alle burgers, ook werknemers zonder enig statuut en zij die ver verwijderd zijn van het arbeidscircuit, moeten kunnen bijdragen aan het herstel. Ze moeten de middelen daarvoor krijgen, in het bijzonder moeten de mazen van het socialezekerheidsnet gedicht worden en moet hoog ingezet worden op opleiding, vooral in het domein van de digitalisering.

Georges de Kerchove
Nationaal Team

Uitgave van de Beweging
ATD Vierde Wereld
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
(02) 647 92 25 / 647 99 00
contact@atd-vierdewereld.be
www.atd-vierdewereld.be
Internationaal: **www.atd-fourthworld.org**
Over de stichter: **www.joseph-wresinski.org/nl**
facebook.com/ATDVla

Verantwoordelijk uitgever:

Marijke Decuypere
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
Foto's: ATD Vierde Wereld, tenzij anders vermeld.

Voor giften van 40 euro of meer per jaar ontvangt u een fiscaal attest.

IBAN: BE89 0000 7453 3685
BIC: BPOTBEB1

U kan ATD Vierde Wereld ook opnemen in uw testament. Bij een duolegaat gaat een deel van uw bezit naar uw erfgenamen en een ander deel naar ATD Vierde Wereld. De successierechten zijn dan lager en worden betaald door ATD Vierde Wereld.

GRAPHIUS

Vinnie De Craim

LACH JE TANDEN BLOOT

Ik was op gezinsvakantie met Pirliewiet. 's Avonds kregen we de kans om met de vakantiegangers naar het toneel te gaan en Mirjam was ook van de partij. Tijdens de voorstelling mochten de toeschouwers op de planken komen. De acteurs zongen een lied met daarin de tekst: "En lach nu maar al je tanden bloot." Dat deed Mirjam en ze grijnsde naar de acteur. Die schrok zichtbaar en staarde een seconde in de lege mond van Mirjam. Achteraf maakte Mirjam er zich nog vrolijk om: "Zag je zijn reactie? Dat had hij niet verwacht, hé." Dit voorval van jaren geleden kwam in mijn herinnering toen ik terugkeerde van de volksuniversiteit over gezondheid.

"Aan het gebit kan je zien wie weinig geld heeft." Die zin viel tijdens de volksuniversiteit. Gelukkig is tandzorg sinds enkele jaren gratis voor jongeren onder de 18 jaar. Jammer genoeg weigeren de meeste tandartsen om de derdebetalersregeling toe te passen. Dit betekent dat je als ouder eerst de tandarts

moet betalen. Via het ziekenfonds krijg je daarna terug wat je voor de behandeling betaalde. Als je maar 100 euro leefgeld per week hebt, is het begrijpelijk dat je het geld voor de tandarts niet kunt op tafel leggen en dat je niet met je kinderen naar de tandarts gaat. En van een beugel is dan helemaal geen sprake. Zo leert Jonas al vroeg dat hij als hij lacht zijn hand voor zijn mond moet houden.

Op een zondag kijk ik naar 'De zevende dag'. Bewonderend kijk ik naar de goed verzorgde tanden van journalisten en politici. En ja, ze lachen hun tanden bloot. Ze moeten hun rotte kiezen of slecht staand gebit niet verbergen. Ik kan alleen maar hopen dat zij zoeken welke maatregelen nodig zijn opdat iedereen in de toekomst zijn glimmend gebit kan laten zien.

Marijke Decuypere

▲ Marleen Van Pevenage in het Vierde Wereldhuis:

“VERTREK VANUIT EEN ENGAGEMENT, ZONDER VOORAF TE OORDELEN”

Marleen Van Pevenage is leerkracht lager onderwijs en was twintig jaar volontaire bij ATD Vierde Wereld. Aan het begin van het schooljaar praten we over twee van haar grootste passies: onderwijs en armoede.

Hoe zorg je als leerkracht ervoor dat niemand achterblijft?

“Ik geef al 20 jaar les op dezelfde school in Overijse. In mijn klas, het vijfde leerjaar, zitten veel kinderen uit bevoorrechte milieus, maar er zijn ook kinderen die het thuis moeilijk hebben. De taak van een leerkracht is niet enkel leerstof aanbieden, maar ook kansen creëren voor kinderen. Ze moeten op school hun talenten kunnen ontdekken en groeien. Dat doe je door iedereen een gelijkwaardige plaats te geven. Het kan in de kleinste dingen zitten. Als we bijvoorbeeld zingen voor iemands verjaardag, doen we dat in alle talen die in de klas gesproken worden. Voor die verjaardagen vouwt ieder kind bij het begin van het schooljaar een complimentendoosje voor een klasgenootje. Daarbij bleek dat Anna, een meisje van Roemeense origine, heel goed was in origami, het vouwen met papier. Heel wat leerlingen kwamen vol bewondering kijken en wilden het graag van haar leren. Daar was ze erg van onder de indruk en ze zei mij dat ze

dat nog nooit had meegemaakt. Die ervaring is voor dat meisje een opstap geweest en voor mij een aanknopingspunt voor de rest van het schooljaar. Oudercontacten zijn ook heel belangrijk om iedereen mee te krijgen. Bij het eerste oudercontact vraag ik altijd: ‘Hoe voelt uw kind zich? Komt uw kind graag naar school?’ Sommige ouders schrikken dan en vragen of er iets niet in orde is. Maar ik wil gewoon zeker zijn dat het kind zich goed voelt. Het brengt immers het grootste deel van zijn tijd op school door. Er moet een zorgzame sfeer zijn. Sinds kort hebben we op school een kernteam van leerkrachten die werken rond directie, beleidsondersteuning en zorgcoördinatie. Daar maken we zaken zoals armoede bespreekbaar en kan ik mijn vragen openlijk stellen. Is iedereen mee? Hoe kunnen we bepaalde kinderen en gezinnen het best benaderen? Ik heb het geluk dat die gevoeligheid in dat team samen gedragen wordt, ook al wordt er serieus gedebatteerd. Een ander initiatief op school is de huiswerkklas waarbij een leerling een ‘huiswerkbuddy’ is van een andere leer-

Pexels

ling; een leuke manier om kinderen met leerachterstand niet achter te laten.”

Hoe waren de laatste vier maanden van het schooljaar?

“Tijdens de periode van het afstandsleren heb ik hard moeten werken, maar ik zie de coronacrisis als een opportuniteit om nieuwe wegen in te slaan en om nieuwe kansen te creëren. Sommige leerkrachten vonden het een hele opgave om met ouders van leerlingen in moeilijke situaties te telefoneren of te videobellen. Ze hadden het gevoel dat ze verder moesten gaan dan hun rol of hun kunnen als leerkracht. Voor mij is het net bevrijdend om mij kwetsbaar te durven opstellen naar de ouders en duidelijk te maken dat je samen met hen een strijd wil winnen: een kind dat zich goed voelt op school en zich ten volle kan ontplooiën. Ik startte tijdens de lockdown mijn miniklassen (waarbij extra uitleg werd gegeven aan kinderen die het moeilijk hadden) pas om 11 uur omdat ik wist dat ik anders één jongen die het heel moeilijk heeft, niet zou bereiken. Toen hij niet in de miniklas inlogde en de taken op het online oefenplatform niet maakte, werd ik ongerust. Ik probeerde de moeder telefonisch te bereiken. Toen dat niet lukte, stuurde ik haar een e-mail over mijn bezorgdheid om het werkritme van haar zoon. Dat werd niet goed onthaald. Ik belde de mama weer op en toen deed ze haar verhaal: “Juf, ik ben zelf ook het ritme kwijt”. De jongen was bezorgd om de gezondheid van zijn mama en sliep slecht. Het gezin was angstig. Dat zijn zaken die mensen je enkel tijdens een lockdown toevertrouwen. Dat is het positieve aan zo’n crisis: het kan mensen dichter bij elkaar brengen. Er moet wel voor de lockdown al een vertrouwensrelatie tussen leerkracht en ouders bestaan om tijdens het afstandsleren die goede relatie te kunnen bestendigen.”

Vaak wordt beweerd dat ouders van kinderen in armoede geen interesse hebben in school. Scholen zitten met

hun handen in het haar omdat ouders in armoede niet naar het oudercontact komen. Wat zijn jouw ervaringen?

“Dit jaar kwamen alle ouders naar het oudercontact. Ik heb iedereen bereikt en daar ben ik heel blij om. Maar evident is dat niet altijd. Vorige jaren ben ik soms ouders thuis gaan opzoeken tot er een opening kwam voor een gesprek. Ik heb al erg moeilijke gesprekken gevoerd. Dat hoort bij de job van leerkracht. Mijn oudercontacten duren 20 minuten tot een half uur. Die tijd heb ik nodig om met mensen verder te kunnen praten dan alleen over de leerstof. We hebben het dan ook over het welbevinden, de betrokkenheid, het sociaal-emotionele en over hoe het thuis gaat.”

In Vlaanderen groeit 14 procent van de kinderen tussen de nul en de drie jaar op in armoede. Zijn leerkrachten voldoende gevormd om met kinderen in armoede om te gaan?

“Als je een kind ziet dat niet werkt voor school, heb je twee keuzes: je kan denken dat het niet wil werken en het vooroordeel bevestigen, of je kan geloven dat het ook anders kan. Stop niet voordat er verandering komt! Hoe kunnen we in de opleiding toekomstige leerkrachten leren te vertrekken vanuit een engagement zonder op voorhand te oordelen? Als ik aan Anna vraag hoe het komt dat ze niet werkt voor school, zegt ze dat mama en papa aan het werk zijn en dat ze het druk heeft thuis. Uiteindelijk is Anna wél beginnen te werken door de groeiende overtuiging dat ze het wel kon. Door extra zorg en waardering van haar medeleerlingen en dankzij Marc, een gepensioneerd die zich met passie vrijwillig buitenschools inzet voor kinderen die het moeilijk hebben op school, altijd met respect voor de ouders. We moeten onszelf de vraag stellen: Maken we voldoende duidelijk dat we in hen geloven of hebben we dat al opgegeven op voorhand, vanuit de vooroor-

delen die we hebben? Ook al is het niet evident gezinnen in moeilijkheden of armoede te bereiken, toch geraak je ver als je blijft uitgaan van de vraag of je iedereen bereikt en of iedereen zijn plek heeft bij uitstappen, cadeaus voor vader- of moederdag, verjaardagen en traktaties, de fietsproef, het huiswerk, de methoden die je gebruikt, in kringgesprekken na een vakantieperiode, je briefwisseling met ouders... Je moet ervoor gaan om alles wat in een kind zit, eruit te halen, zelfs meer dan het kind of de ouders ooit vermoedden. Onder collega's kan je leren niet gefrustreerd te geraken als iets niet meteen lukt, zonder dat anderen te verwijten."

Het Netwerk tegen Armoede pleitte tijdens de lockdown voor digitale ondersteuning en infrastructuur en voor opvang op school voor kinderen met (risico op) leerachterstand. Wat is er volgens jou nodig zodat alle kinderen digitaal mee zijn?

"Onderwijs moet gratis zijn. Vroeger wilde dat zeggen: een potlood, gom en lat voor iedereen. Nu wil dat zeggen: een gsm voor de ouders, whatsapp, een computer thuis, en een hoofdtelefoon zodat kinderen zich kunnen isoleren. Die dingen zijn noodzakelijk voor elk huishouden, daarover moet niet meer gediscussieerd worden. Ik zie digitalisering als iets positiefs, het geeft veel nieuwe mogelijkheden tot communicatie. Het is de taak van de overheid en de school om ervoor te zorgen dat alle kinderen én ouders digitaal mee zijn. Dat betekent dat ze de middelen hebben en dat ze weten hoe die werken. Dat vraagt veel investering: je mag er niet van uitgaan dat mensen na 5 minuten uitleg al weten hoe een computer werkt, je moet ze blijven opvolgen. De lockdown heeft op dat vlak veel mensen de ogen geopend: de digitale kloof werd pijnlijk duidelijk."

Je hebt ATD Vierde Wereld in Vlaanderen mee uit de grond gestampt. Hoe heeft dit engagement je carrière als leerkracht gekleurd?

"ATD heeft een bijzonder sterke kijk op de samenleving; nergens anders heb ik een even krachtige visie gevonden. Hun vertrekpunten zijn diepgang, respect, rechtvaardigheid en creativiteit. Toen ik nog volontaire was, ervaarde ik dat als een sterke kracht. Nu ik als leerkracht midden in de realiteit sta, is het vinden van

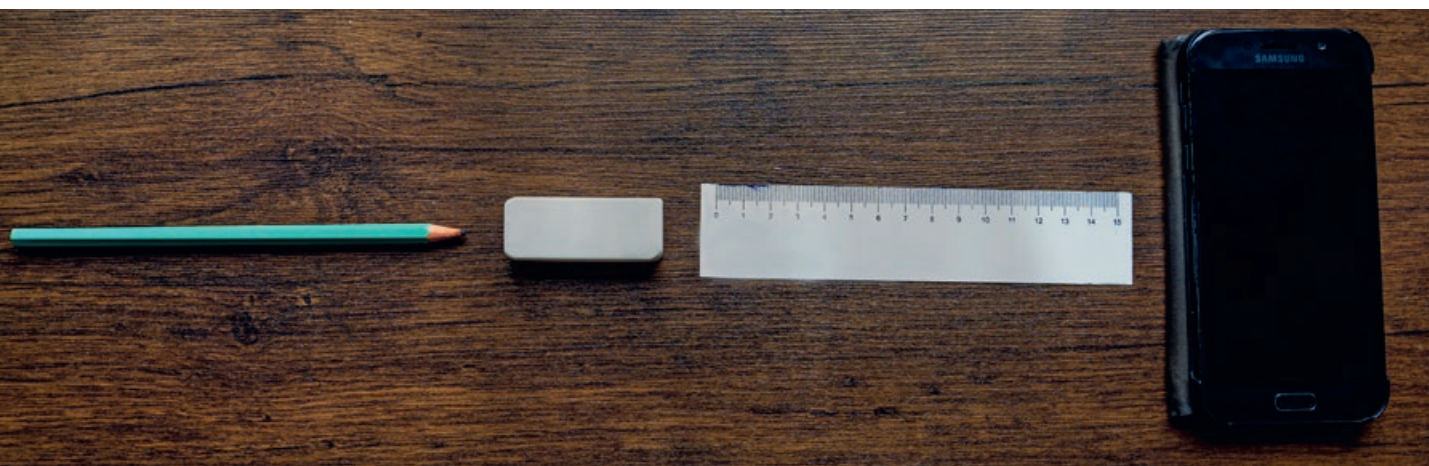
die brede gedragenheid van je engagement veel moeilijker. Het is een voortdurende uitdaging om met collega's datzelfde vertrekpunt te vinden, diezelfde keuzes te delen. Wat me van ATD altijd zal bijblijven, is dat je vragen moet stellen om tot verbinding te komen met mensen. Op reis in Rijsel kwam ik een vrouw tegen die niet te spreken was over mensen die niet werken: 'Die werken niet en krijgen gratis geld. Wat voor voorbeeld is dat voor hun kinderen?' Zij was landbouwer en had heel haar leven hard gewerkt. Als je met haar een conversatie aangaat, is het belangrijk dat ze zich gerespecteerd voelt in haar woede, want die komt ergens vandaan. Tijdens het gesprek zochten we naar het gemeenschappelijke: het moet anders, daar zijn we het allebei over eens. Met enkel geld geven kom je er niet, er is meer begeleiding nodig."

Onderwijs is een sociale gelijkmaker, de kans om vooruit te geraken in het leven. Maar tegelijkertijd zijn er genoeg bewijzen dat de sociale ongelijkheid versterkt wordt op school.

"Wij werken op school volgens het sporenbeleid om te differentiëren in de klas. De leerlingen werken volgens hun eigen tempo en leren hun niveau in te schatten. Bij gelijk welke methodiek is het een uitdaging om het verschil in niveaus niet te blijven accentueren en ervoor te zorgen dat leerachterstand wordt bijgewerkt en ingehaald. Daar moet heel sterk op worden ingezet. Eigenlijk moet dat het uitgangspunt zijn. Werken in heterogene groepen waar iedereen van elkaar kan leren, een 'samenspoor', is daarbij heel belangrijk. Daarom werk ik niet meer met vinger opsteken in de klas, want als je je vinger opsteekt en een fout maakt, is dat vervelend. Ik laat de kinderen een dobbelsteen doorgeven langs een vastgelegde route zodat iedereen aan de beurt komt. Je kan de dobbelsteen doorgeven of proberen een antwoord te geven, dan maakt het niet uit als je een fout maakt. In vergelijking met 20 jaar geleden, toen ik aan mijn carrière als leerkracht begon, staan er nu meer collega's open om armoede op school aan te pakken. Misschien omdat er in Overijse meer gezinnen bijgekomen zijn die moeilijker bereikbaar zijn? Mensen beginnen ruimer te denken en dat vind ik positief."

Marte Lorent – Guy Malfait

▼ Vinnie De Craim

▲ Isabelle Maes tijdens een straatbibliotheek

DE BASISOPTIES WERDEN MIJN GRAADMETER

Isabelle Maes was acht jaar voorzitter van ATD Vierde Wereld Vlaanderen. In mei gaf ze de fakkel door aan Ides Nicaise. We vroegen haar om in het eigen archief te duiken, dat teruggaat tot 1982, toen ze net geen 23 was. “Waarom mijn engagement blijft duren? Er zijn zoveel sterke momenten geweest en stappen vooruit.”

Een steen verleggen

Wat ik bij klimaatjongeren herken is het verlangen om je in te zetten voor iets wat groter is dan jezelf. Wellicht doorgronden ze de klimaatverandering niet in al zijn facetten en sommigen haperen al eens als het op consequentie aankomt. Maar ze begrijpen wat er op het spel staat. Ze zijn geraakt en doen een oproep. Op een cruciaal moment verleggen ze op deze manier een steen in de rivier.

Als jonge leerkracht verlangde ik naar een engagement naast mijn job. Ik keek in de richting van organisaties die ik kende, maar het liep anders. Ik was ook bibliothecaris in de bib van Spiere-Helkijn. Daar zag ik een flyer die een boekje aanpreef: ‘Witboek. De Vierde Wereld in België.’ Ik bestelde het, persoonlijk. Zo kwam ik in het adressenbestand van ATD Vierde Wereld. Ik werd uitgenodigd voor een informatieweekend, ontmoette andere mensen en las nog meer boeken, zoals ‘Weg met het onrecht’.

Men behandelt ons, zoals men niemand anders durft te behandelen

De verhalen over onrecht raakten me. Op dat weekend kreeg ik de vraag om te noteren wat ik zelf zou kunnen doen. En-

kele weken later herinnerde Herman Van Breen, vrijwillig, mij daar aan. Heel aanklappend, als ik er nu op terugkijk, maar tegelijk heel bepalend. Mijn geraakt zijn werd terug wakker. Men had mij nodig. Ik had beloofd mensen in mijn omgeving aan te spreken. De jongerenafdeling van de politieke partij waar ik actief was zou werken rond ‘vergeten groepen’. Ik vroeg aandacht voor de ‘vierde wereld’. Het pleidooi van ATD Vierde Wereld om uithuiszettingen wettelijk te verbieden in de wintermaanden, daar gaf ik een echo aan. Ik schreef naar de vrederechter in mijn regio en vroeg om in afwachting van een wettelijke regeling daar toch al rekening mee te houden. Hij stuurde een vriendelijk briefje terug.

Ik zal wel af en toe het deksel op de neus gekregen hebben of meewarige reacties ontlokt hebben, maar ik herinner me vooral die keren dat ik gehoord werd, als jonge twintiger zonder ervaring. Ik steunde op de kennis van een Beweging waar ik meer en meer respect voor had en liet me overhalen om zelf ook te gaan spreken op informatieavonden in de regio. Zo bouwde ik een netwerk uit, en vond enkele mensen die interesse hadden om regelmatig samen te komen. We vormden een medestandersgroepje. We spraken de nutsmaatschappijen in de regio aan over afsluitingen van water,

gas, elektriciteit. We kregen een stem in de Regionale welzijnsraad Kortrijk.

Een graadmeter om situaties te beoordelen

Aanvankelijk probeerde ik uit te meten hoeveel tijd ik aan vrijwilligerswerk zou kunnen besteden. Al vlug bleek dat maar een deel van het verhaal. Er ontstond een grote verwevenheid met mijn job, mijn politieke activiteiten en de relaties met familie en vrienden.

De grondprincipes van ATD Vierde Wereld zijn neergeschreven in een tekst van één bladzijde, die zo begint: *'Ieder mens draagt in zich een fundamentele en onvervreemdbare waarde die hem bevestigt in zijn menselijke waardigheid. Die waarde plaatst hem op gelijke voet met alle mensen, welke ook zijn levenswijze en overtuiging, zijn sociale en economische positie, zijn etnische of raciale afkomst mogen zijn.'* Die basisopties werden mijn graadmeter om situaties te beoordelen.

Ik nam twee jaar loopbaanonderbreking en ging eerst meewerken in het internationaal centrum in de buurt van Parijs. Een intense periode, ik hou er nog steeds vriendschappen aan over. Daarna vertrok ik voor een jaar naar Haïti. In Fond-des-Nègres werkte ik mee in een alfabetiseringsproject. Hoe anders de situatie, toch herkende ik de aanpak, gericht op een wisselwerking tussen het bijzondere en het algemene. Hou bij alles wat je doet een concrete persoon voor ogen, vraag je daarna af wat er moet veranderen, in wetgeving of organisatie van de samenleving, om ook voor andere mensen verbetering te brengen. Alfabetiseringsprojecten zijn mooi, maar waarom hebben jongeren op school niet leren lezen of schrijven? Of waarom konden ze niet naar school? En als een structurele aanpak vorm krijgt, ga dan terug naar die concrete persoon: werkt het voor hem of haar?

Drie kerngedachten

Armoede is niet weg, dat had me moedeloos kunnen maken. Waarom mijn engagement blijft duren? Er zijn zoveel sterke momenten geweest en stappen vooruit. Ik keer nog vaak terug naar verhalen die ik las en hoorde over de beginperiode van de vierdewereldbeweging, in de jaren vijftig van vorige eeuw, toen Joseph Wresinski aankwam in het barakkenkamp van Noisy-le-Grand, in de Parijse banlieue. Ambities en visies kregen gaandeweg vorm, al leken ze midden die miserie vaak onrealistisch en een paar maten te groot. Met de woorden van Wresinski probeer ik hieronder drie sporen weer te geven die voor mijn nog altijd cruciaal zijn.

- **Deze gezinnen zullen ooit de trappen beklimmen van het paleis van het staatshoofd ***

"De ellende die daar voor mijn ogen uitgestald lag in een verstikkende hitte en een totale stilte, heeft me gestrikt. Sindsdien ben ik dag en nacht achtervolgd door het idee dat dit volk nooit uit zijn ellende zou komen, zolang het niet in zijn geheel, als volk, ontvangen zou worden waar de andere

mensen discuten en debatteren. Het moest op voet van gelijkheid aanwezig zijn, overal waar mensen praten en niet alleen over het heden beslissen, maar ook over de toekomst van de mens en de mensheid."

Debatten en gesprekken zijn er ondertussen geweest bij de Verenigde Naties en het Europees parlement, met ministers, volksvertegenwoordigers, koningen en presidenten, met de paus en andere religieuze leiders, op klimaatconferenties en gemeentelijke adviesraden. Dat waren vaak grootse momenten, altijd met veel voorbereiding. En dat gaat nog altijd door.

- **Ik weet niet met wat voor intuïtie we de naam 'Actiegroep voor Europese cultuur' hebben gekozen**

'Leven in een materieel kader dat menselijk was, de geest ontwikkelen en erkend worden door de andere burgers', om die drie doelstellingen ging het. Van bij het begin ging het ook over boeken, muziek en schoonheid, waar elke mens behoefte aan heeft. Maar een actiegroep voor cultuur, met 'dat soort mensen' dat was verdacht. De vereniging werd niet erkend. Dat gebeurde pas later onder een andere naam. Maar de aandacht voor cultuur is gebleven.

- **Zelf begon ik toen met het schrijven van brieven aan de buitenwereld. Ze hadden een zeker resultaat en droegen ertoe bij om de publieke opinie wakker te schudden voor het bestaan van armoede.**

Mensen kwamen om te helpen en dat verliep vaak anders dan ze gedacht hadden. André Etesse bracht op een zomerdag kleren naar het kamp. Enkele uren voordien was een man gestorven en een dokter om het overlijden vast te stellen was niet bereikbaar. Wresinski vroeg aan de toevallige bezoeker om met zijn wagen een dokter te gaan halen en vroeg hem daarna een nog moeilijker iets: de begrafenis geregeld krijgen bij de gemeentelijke diensten. Dat nam enkele dagen in beslag. De Nederlandse diplomate Alwine de Vos van Steenwijk hielp midden in de winter met het sorteren van kleren en vroeg wat ze nog meer kon doen. Wresinski vroeg haar om te 'studeren' en om met bewijzen te staven dat armoede nog bestond. Dat was het startpunt voor de oprichting van een onderzoeksinstituut. Het zijn krasse voorbeelden, maar het is bijna een handelsmerk van een engagement in ATD Vierde Wereld: je ziet jezelf onverwachte dingen doen op onverwachte plaatsen. En natuurlijk geldt dat ook voor de militanten, mensen met ervaring van armoede. Dat ATD Vierde Wereld een plaats is waar mensen uit alle milieus elkaar vinden voor een rechtvaardige zaak, is merkwaardig en boeiend.

Isabelle Maes, Spiere-Helkijn, 28 juli 2020
neergeschreven door M.T. Poppe

**Deze en de volgende cursief gedrukte zinnen komen uit 'De armen zijn de Kerk', gesprekken van de journalist Gilles Anouil met Joseph Wresinski, 1983*

17 oktober 2020

WERELDDAG VAN VERZET TEGEN ARMOEDE EN UITSLUITING

Dit is een oproep aan ieder van ons, arm en rijk, om met mensen in armoede gelijkwaardige relaties op te bouwen. Dat betekent dat we samenwerken en onze kennis delen om antwoorden te vinden op armoede en uitsluiting.

Het coronavirus gooide ons leven overhoop. Mensen in armoede worden extra hard getroffen.

Bij het ter perse gaan van dit nummer, hielden we er rekening mee dat Covid-19 ook roet kan gooien in de organisatie van de Werelddag van Verzet tegen Armoede en Uitsluiting. Daarom kozen we er dit jaar voor om geen agenda van bijeenkomsten te publiceren.

We verwijzen naar onze website www.atd-vierdewereld.be en naar de website van het Netwerk tegen Armoede www.netwerktegenarmoede.be
Voor wereldwijde info : www.overcomingpoverty.org

“Waar mensen gedoemd zijn in armoede te leven, worden de Rechten van de Mens geschonden. Wij zijn verplicht ons te verenigen om die rechten te doen respecteren.”

Joseph Wresinski

▲ Tekening: H el ene Perdereau

ELIZABETH STROUT - IK HEET LUCY BARTON EEN LOKAAL WAAR DE RADIATOREN NOG SUISDEN

'Wij waren zonderlingen, ons gezin, zelfs in dat boerendorp Amgash in Illinois, waar wel meer huizen stonden die verwaarloosd waren en een verfbeurt konden gebruiken, zonder luiken of tuin, zonder ook maar iets moois dat het oog trok.'

Lucy Barton woont nu in New York, ze is getrouwd en heeft twee dochtertjes. Complicaties na een operatie houden haar weken in het ziekenhuis. Haar moeder komt op bezoek. Lucy is heel blij met dat bezoek. Ze heeft haar moeder al enkele jaren niet meer gezien. Helemaal alleen, met het vliegtuig, is ze gekomen. Ze blijft enkele dagen en nachten aan het ziekbed van Lucy zitten. Ze vertelt over mensen uit het dorp. Het maakt in Lucy de herinneringen aan vroeger wakker.

'Er wordt wel gezegd dat kinderen hun situatie als normaal accepteren, maar Vicky en ik begrepen allebei dat wij buitenbeentjes waren. Dat kregen we op de speelplaats van andere kinderen te horen. 'Jullie familie stinkt', en dan knepen ze hun neus dicht en renden weg; mijn zusje werd er door haar onderwijzer in groep vier – voor de hele klas – op gewezen dat armoede geen excuus was voor vuil achter je oren, dat niemand te arm was om een stuk zeep te kopen.'

Lucy heeft nu een heel ander leven. 'Er zijn dingen die een gekozen weg bepalen en zelden zijn te achterhalen of precies aan te wijzen, maar ik moet wel eens denken aan alle keren dat ik na de les op school bleef, waar het warm was, alleen om het warm te hebben. De conciërge liet me altijd met een zwijgend knikje en een heel vriendelijke blik in een lokaal waar de radiatoren nog suisden, en daar deed ik dan mijn huiswerk. Vaak hoorde ik de flauwe geluiden uit het

gymlokaal van de cheerleaders die repeteerden of het stuiten van een basketbal, en soms repeteerde de band in het muzieklokaal, maar ik bleef in mijn eentje en warm in het lokaal, en daar heb ik geleerd dat werk af komt als je het gewoon doet. Ik zag op een bepaalde manier de logica van mijn opdrachten, die ik nooit had kunnen inzien als ik mijn huiswerk thuis had gedaan. En wanneer ik mijn huiswerk af had ging ik lezen – totdat ik uiteindelijk weg moest.'

En dan was er ook nog mijnheer Haley, een jonge leraar die aardrijkskunde en geschiedenis gaf, en op een dag 'zag ik Carol Darr, een populair meisje, iets doen – ze maakte een bepaald soort handgebaar dat, wist ik uit ervaring, bedoeld was om me belachelijk te maken, en dat deed ze voor haar vriendinnen zodat die me ook belachelijk vonden. En ik weet nog dat mijnheer Haley rood aanliep en dat hij zei: Waag het niet te denken dat jij beter bent dan iemand anders, dat duld ik niet in mijn klas, er is hier niemand beter dan iemand anders, ik zag een paar van jullie net een gezicht trekken waaruit blijkt dat jullie denken beter te zijn dan iemand anders, en dat duld ik niet in mijn klas, nooit.

Ik keek even naar Carol Darr. In mijn herinnering keek ze beschaamd, voelde ze zich rot.

Ik was stilletjes, op slag grenzeloos verliefd op die man. Ik heb geen idee waar hij is, of hij nog wel leeft, maar ik houd nog steeds van die man.'

M.T. Poppe

Elizabeth Strout won in 2009 de Pulitzerprijs voor haar roman 'Olive Kitteridge' (Nederlandse titel: Winter).

Unsplash

EEN PLEK DIE JE 'THUIS' KAN NOEMEN | BLACK LIVES MATTER

In New York belanden steeds meer mensen op straat door het tekort aan betaalbare huurwoningen. Elke nacht slapen meer dan 62.000 mannen, vrouwen en kinderen in opvangcentra. ATD Fourth World USA wil militanten met ervaring van dakloosheid een forum geven waar ze een stem krijgen en hun zorgen kunnen uiten over opvangcentra, slechte behuizing, maar ook over hun dagelijkse strijd met discriminatie en armoede.

ATD Fourth World nam deel aan de commissie voor Sociale Ontwikkeling van de Verenigde Naties. Ook op lokaal niveau laat ATD Fourth World van zich horen door deel te nemen aan de hoorzittingen van de gemeenteraad van New York. De verkozenen stelden al vast dat één allesomvattende oplossing niet bestaat. Bijkomend wordt meer ingezet op het voorkomen van dakloosheid door ervoor te zorgen dat huurders met een heel laag inkomen hun rechten kennen en toegang krijgen tot gratis juridisch advies. Op die manier zijn ze beter gewapend en kan uithuiszetting vaker voorkomen worden. Ondertussen zet ATD Fourth World het werk verder, laat de stem van daklozen horen en pleit mee voor een thuis voor iedereen.

Ook in Vlaanderen kunnen 3 op de 10 privéhuurders geen menswaardig leven leiden omdat hun woning te duur of ongezond is. ATD Vierde Wereld Vlaanderen strijdt mee voor het recht op wonen en is aangesloten bij 'de Woonzaak', een initiatief van het Vlaams Huurdersplatform, het Netwerk tegen Armoede, Welzijnzorg, Feantsa en Samenlevingsopbouw vzw.

Marte Lorent

Elke mens is evenveel waard. Dat is de grond waarin ATD Vierde Wereld geworteld is: All Together for Dignity – Allen samen voor Waardigheid. Racisme, onder welke vorm ook, verwerpen we.

Uit de verklaring van ATD Fourth World USA, bij de dood van George Floyd:

We zijn nederig, geïnspireerd en ontroerd door de vele krachtige stemmen die opkomen en eisen dat de dood van George Floyd onze samenleving verandert. Meer mensen luisteren eindelijk naar de stemmen die al generaties lang deze alarmbellen doen rinkelen; meer mensen beseffen eindelijk dat wanneer we het leven en de vrijheid aan sommigen ontzeggen, we het aan iedereen ontzeggen; meer mensen zijn eindelijk bereid om een standpunt in te nemen. Misschien ligt vrede en rechtvaardigheid voor het eerst echt binnen ons bereik.

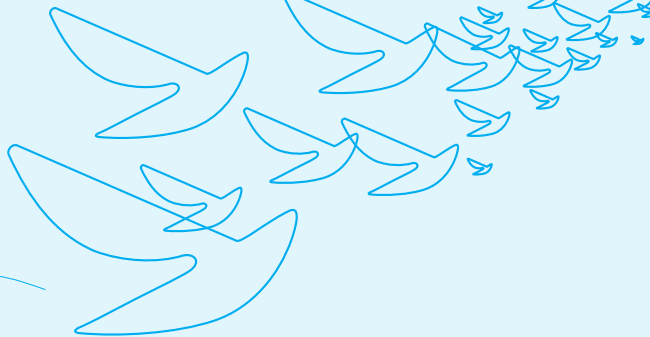
Susie Devins, vrijwilliger van ATD Vierde Wereld, voegt eraan toe:

De moord op Floyd komt midden een pandemie die, voor iedereen die er zich nog niet bewust van was, in één keer de enorme ongelijkheden in de Amerikaanse samenleving aan het licht bracht. We hebben hierover nagedacht en gepraat. We weten wat er moet veranderen. We weten wie het meest kwetsbaar is voor Covid 19 en waarom, of het nu gaat om gezondheid, huisvesting, onderwijs, fatsoenlijk werk of het strafrechtelijk systeem. We weten dat alle mensen die het juk ervaren van generatiearmoede, de hele tijd op een strak koord lopen zonder vangnet.

Halve maatregelen volstaan niet. We moeten goed denken, groot denken en radicaal denken. We zijn radeloos en boos, maar we zijn niet machteloos.

M.T. Poppe

KALENDER

STARTDAG

Zaterdag 12 september: online

OP SAFARI IN DE KALMTHOUTSE HEIDE – IN GESPREK MET AUTEUR 'AAN DE ONDERKANT LIGT DE LAT ALTIJD HOGER' & ERVARINGSDESKUNDIGE

Dinsdag 29 september om 19 uur: online

Interesse? Stuur een mail naar contact@atd-vierdewereld.be en lees alvast het eerste hoofdstuk van het boek op www.aandeonderkant.be (in het menu 'proef nu')

VOLKSUNIVERSITEIT VAN DE VIERDE WERELD

Zaterdag 3 oktober

Plaats van dialoog en vorming met mensen in armoede

INFORMATIE-ONTMOETING: DE INTERNATIONALE BEWEGING ATD VIERDE WERELD IN BELGIË, WAT IS DAT, WIE ZIJN DAT?

De beste manier om dat echt te weten te komen is ons ontmoeten. Maak een afspraak.

GEÏNTERESSEERD IN EEN VAN DEZE ACTIVITEITEN?

Informeren en aanmelden via het secretariaat: contact@atd-vierdewereld.be.

Actuele informatie: zie www.atd-vierdewereld.be

Goed nieuws: als je ATD steunt in het boekjaar 2020 zal je gift (van 40 euro of meer) niet met 45% fiscaal aftrekbaar zijn maar met 60%. Bij een gift van bijvoorbeeld 100 euro zal je echte gift 40 euro bedragen in plaats van 55 euro de voorbije jaren. Dit is een initiatief van de overheid om non-profitorganisaties, die zwaar werden getroffen door de coronacrisis, vooruit te helpen.

De volksuniversiteit van 27 juni ging door in Puurs en Gent en ging over corona en solidariteit